

Становище

от доц. Калина Гочева Андреевска, д.ф. - преподавател в Катедра „Физикохимия” към Факултет „Химия и Фармация”, СУ „Климент Охридски“, гр.София

Относно: Процедура по защита на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, в професионално направление 7.3 Фармация, по докторска програма „Фармакоикономика и фармацевтична регулация”.

Тема на дисертационния труд:

„Проучване възможностите на фармацевтичните грижи за подобряване на терапевтичните резултати и предотвратяване на усложненията при пациенти с анкилозиращ спондилит”

Автор на дисертационния труд:

маг. фарм. ЛАДА АЛЕКСАНДРОВА АНДРЕЕВА – докторант в самостоятелна форма на обучение в Медицински университет-Варна.

Научен ръководител: Доц. маг. фарм. Анна Христова Тодорова, д.м.

Научен консултант: Проф. маг. фарм. Валентина Петкова-Димитрова, д.ф.н.

Представеният за оценка дисертационен труд е посветен на актуален, значим и с ясно изразена практическа насоченост проблем в областта на фармацевтичните грижи и социалната фармация. Анкилозиращият спондилит се характеризира като хронично и прогресиращо заболяване от групата на спондилоартритите, което засяга предимно млади пациенти и води до съществено влошаване на качеството на живот, функционални ограничения и неблагоприятни социално-икономически последици. Независимо от постигнатия напредък в терапевтичните подходи, включително въвеждането на биологични лекарствени продукти, продължават да съществуват съществени предизвикателства, свързани с постигането на оптимален контрол на заболяването, осигуряването на добро придържане към терапията и ефективната превенция на усложненията. Изследваната тематика е пряко свързана с необходимостта от подобряване на терапевтичните резултати при пациенти с това заболяване, и от оптимизиране на мултидисциплинарния подход в здравеопазването.

Дисертационният труд е структуриран логично и съответства на утвърдените нормативни изисквания. Литературният обзор е изчерпателен, добре систематизиран и демонстрира задълбочено познаване на съвременното състояние на проблема. Разгледани са ключови аспекти, свързани с патогенезата, диагностиката и терапията на анкилозиращия спондилит, както и ролята на фармацевтичните грижи в управлението на заболяването.

Целта, шесте задачи и научните хипотези са ясно формулирани, логически обосновани и адекватно съответстват на предмета на изследването. Използваните методи –

документален, социологически и статистически – са подходящо подбрани и позволяват получаването на надеждни и валидни резултати.

Резултатите от проведените проучвания са представени ясно, анализирани задълбочено и интерпретирани коректно. Особено внимание заслужават установените зависимости между професионалната подготовка и нагласите на фармацевтите за предоставяне на фармацевтични грижи, както и идентифицираните проблеми, свързани с придържането към терапията при пациентите. Получените данни разкриват значителен потенциал за разширяване ролята на фармацевта в процеса на лечение и проследяване на пациентите с анкилозиращ спондилит.

Съществен принос на дисертационния труд е разработването на практически ориентирани инструменти – алгоритъм за фармацевтични грижи, скринингов въпросник и обучителни материали, които имат директна приложимост в аптечната практика. Тези разработки създават реални предпоставки за подобряване на качеството на фармацевтичните услуги и за по-ефективно участие на фармацевта в мултидисциплинарния здравен екип.

Дисертационният труд съдържа ясно формулирани приноси, които могат да бъдат систематизирани в следните основни направления:

1. Научно-теоретични приноси

1.1. Изследването разширява и задълбочава теоретичните познания относно ролята на фармацевта в ранното разпознаване и комплексното управление на пациенти с анкилозиращ спондилит, като идентифицира съществени дефицити в знанията и фактори, определящи професионалната готовност;

1.2. За първи път на регионално ниво е осъществена цялостна характеристика на пациенти с анкилозиращ спондилит, обхващаща социално-демографски показатели, коморбидност, здравно-поведенчески характеристики, прилагани терапевтични подходи, болестна активност, качество на живот и степен на придържане към лечението;

1.3. Установени са значими зависимости между модифицируеми здравно-поведенчески фактори (тютюнопушене, физическа активност, сън) и нивото на болестна активност, което допринася за по-задълбочено разбиране на клиничния ход на заболяването и възможностите за неговия контрол.

2. Научно-практически приноси

2.1. Разработени са практически насочени инструменти – алгоритъм за фармацевтични грижи, скринингов чеклист и обучителни материали, съобразени с установените образователни и практически потребности на фармацевтите, които подпомагат прилагането на фармацевтични грижи и ранното насочване към специалист ревматолог в аптечната практика;

2.2. Идентифицирани са фактори с пряко практическо значение за контрола на болестната активност, което създава възможности за прилагане на индивидуализиран подход в грижите за пациентите;

2.3. Установена е висока честота на ниска степен на придържане към назначената терапия, както и значението на образователните интервенции за подобряване на терапевтичната придържаност;

2.4. Аргументирано е значението на активното участие на фармацевта в комплексната грижа за пациенти с анкилозиращ спондилит.

Формулираните научни и научно-приложни приноси са обосновани и отразяват постигнатите резултати. Те допринасят за разширяване на познанията относно фармацевтичните грижи при хронични заболявания и очертават перспективи за тяхното развитие в национален контекст.

Авторефератът е изготвен съгласно изискванията и коректно отразява съдържанието и основните резултати на дисертационния труд. Представената публикационна активност е достатъчна и свидетелства за личния принос на докторантката. Тя е приложила 5 публикации, като една от тях е в списание с импакт фактор.

Заклучение:

Дисертационният труд на маг. фарм. Лада Александрова Андреева отговаря напълно на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, както и на съответния правилник на Медицински университет Варна. Изследването се отличава с високо научно равнище, добра методологична обоснованост и ясно изразена практическа приложимост, което го определя като значим принос в областта на фармацевтичните грижи. В процеса на разработване на дисертационния труд докторантката демонстрира задълбочени теоретични познания, висока степен на аналитичност и умение за критична интерпретация на научни данни. Откроява се с последователен и системен подход към изследователската работа, прецизност при прилагането на методите и способност за формулиране на обосновани и практически приложими изводи. Представените резултати са оригинални и значими, като допринасят за разширяване на знанията относно ролята на фармацевта в грижата за пациенти с анкилозиращ спондилит и очертават възможности за по-ефективно интегриране на фармацевтичните грижи в здравната система.

На основание на изложеното давам положителна оценка на дисертационния труд и убедено препоръчвам на уважаемото научно жури да присъди на маг. фарм. Лада Александрова Андреева образователната и научна степен „доктор“.

14.04.2026 г

Изготвил/становището:

Заличено на основание чл. 5,
§1, б. „В“ от Регламент (ЕС)
2016/679

/Доц. Калина Андреевска, дф/